సాయంకాలమైంది

– గొల్లపూడి మారుతీరావు

"సాయంకాలమైంది" నవల మొదటి నుంచీ మంచి పుణ్యం చేసుకుంది. ఆంధ్రప్రభలో సీరియల్‌గా వస్తున్నప్పటి నుంచీ వందల్లో అభిమానుల్ని, చాలామంది భక్తుల్నీ పోగుచేసుకుంది. ఈ పదేళ్ళలో ఓ వందమందైనా ఈ నవల గురించి ప్రస్తావించినప్పుడు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి "వేయిపడగల" ప్రసక్తి, పోలిక తెస్తూ వచ్చారు. అందరికీ చెప్పే అవకాశంలేదు కనుక - యిక్కడ చేతులు కట్టుకు చెప్పే నిజం ఒకటుంది. నేను "వేయిపడగలు" అప్పటికీ, యిప్పటికీ చదవలేదు. అయితే అంతటి మహారచయిత రచనను నా నవల గుర్తు చేయగలిగినందుకే నాకు ఎంతో ఆనందం. కాస్తపాటి గర్వం.

శ్రీ వైష్ణవ సత్సంప్రదాయ వైభవాన్ని సవివరంగా నాకు తెలియచెప్పిన పూజ్యులు శ్రీశ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యుల వారికీ, శ్రీ సాతులూరి గోపాలకృష్ణమాచార్యుల వారికీ నా ధన్యవాదాలు. ఆంధ్రప్రభలో ఈ నవల రాయడానికి కారకులు మిత్రులు, అప్పటి వారపత్రిక సంపాదకులు వల్లూరి రాఘవరావుగారు. మొదటి అధ్యాయం స్వయంగా చదివి ఆయన చేతిలో పెట్టినప్పుడు పులకించి పాదాభివందనం చేసి అందుకున్నారు. వారి సంస్కారమది.

సరే! మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహారావుగారి దగ్గర్నుంచి ఎందరో సాహితీపరులు, పాఠకులు ఈ నవలకు అభిమానులయ్యారు. చాలా మంది భక్తులయ్యారు. చదివి భోరున కన్నీరు కార్చి నాతో గంటలకొద్దీ మాట్లాడిన మహిళలున్నారు. 200ఆలో ఈ నవల ప్రచురితమయింది. సరిగ్గా ఏడు సంవత్సరాల తర్వాత గుంటూరు నుంచి రవికృష్ణ అనే ఓ తెలుగు పండితులు నవల చదివి, ఆనందించి - సవివరంగా ఇందులో కనిపించిన లొసుగుల్ని ఎత్తిచూపుతూ ఎనిమిది పేజీల ఉత్తరం రాశారు. "నా అజ్ఞానం కొద్దీ నెరుసులు అనుకుంటున్నానేమో నేను పానకంలో పుడకలు అనుకుంటున్న వాటిని బాల్య చాపల్యం కొద్దీ మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను" అని సవినయంగా రాశారు. ఈ ఒక్క ఉత్తరాన్నే యిలా ముందుమాటలో ఉటంకించదలిచాను.

వాటిలో అన్నీ లేదా చాలా అంశాలు సహేతుకంగా, సబబుగా వున్నాయి. రెండో ప్రచురణ సందర్భంలో ఆయనకి ఫోన్ చేసి, ఆ సవరణలను మరొక్కసారి తెలియజేయమన్నాను. తెలియజేశారు. వారికి కృతజ్ఞతలు. '

కొన్ని రచనలకు పుట్టిన వేళా విశేషముంటుందేమో. బెర్నార్డ్ షా తన రచనలన్నింటిలో "సెంట్ జోన్"ని ఎక్కడో ఎంపిక చేసి చూపిన గుర్తు. కాలచక్రం ఒరిపిడిలో ముందు తరాలకు నా రచనల్లో ఈ "సాయంకాలమైంది" నవల, "కళ్ళు" నాటిక, "రాగరాగిణి" నాటకం, "జుజుమురా" కథ, "కళ్యాణి" రేడియో నాటిక - యిలా నిలవగలిగితే అది నాకు దక్కిన అదృష్టమేననుకుంటాను.

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

విప్లవం అంటే - గతంలో ఆయుధాలతో అడవుల్లో తిరిగేవారు చేసే పని - అని ఒక అభిప్రాయం ఉండేది నాకు. మీరు మీ మీ ఆయుధాలతో సమాజాన్ని కొత్తగానయినా చక్కటి బాటలో నడిపిస్తున్నారు. అందుకు గురువుగారైన మీకు - మీ అనుమతి లేకుండానే - మీ శిష్యుడిగా ప్రకటించుకుంటున్నాను.

జె. శ్రీనివాసరెడ్డి అనే మొద్దు శీను, ఖైదీ నంబరు 405, మహానది బ్లాక్, చర్లపల్లి

(గత సంచిక తరువాయి)

ఏవిఎన్ కాలేజీ గేటు దాటేసరికి ఉధృతంగా వర్షం ఎత్తుకుంది. ఎటు పరుగెత్తాలన్నా తలదాచుకునే నీడలేదు. ఏడుపొచ్చినంత పనయింది ఆండాళ్ళుకి. అంతకుమించి పొడిగా ఉన్నప్పుడు గంభీరంగా, గౌరవంగా కనిపించిన సిల్కు చుడీదార్, చున్నీ వర్షానికి తడిసి శరీరానికి అంటుకుపోయాయి. ఆండాళ్ళుకి కళ్ళనీళ్ళు తిరిగాయి. ఏం చెయ్యాలో పాలుపోక వర్షంలో శిలావిగ్రహంలాగా నిలబడిపోయింది. చేతిలోని పుస్తకాలు తడిసి, చిరిగి జారిపోయాయి.

అప్పటికి మసకమసకగా చీకటి ఆవరిస్తోంది. పక్కనే పరుగులు తీస్తున్న మనుషుల దృష్టి అదృష్టవశాత్తూ వర్షం మీద ఉండి, వర్షంలో తడుస్తున్న అమ్మాయి మీద లేదు. ఎదురుగ్గా పులి కనిపిస్తే హఠాత్తుగా పరుగెత్తాలన్న ఆలోచనా రాదు, స్పృహ ఉండదు. రిఫ్లెక్స్‌లు పనిచెయ్యని సందర్భమది.

ఉన్నట్టుండి తన భుజం మీద వెచ్చటి తెల్లకోటు పడింది. ఎలా పడిందో, ఎవరు వేశారో చూడకుండా కోటుని ఒంటికి లాక్కుంది. శరీరానికి వేడి, మనస్సుకి ధైర్యం క్రమంగా ఆక్రమించుకున్నాయి. తన నెత్తిన గొడుగు పట్టాడా వ్యక్తి. కళ్ళమీంచి ధారలు కారుతున్న నీటిని తుడుచుకుంది. ఆ వ్యక్తి కూడా కళ్ళమీదకి జారుతున్న జుత్తుపాయని సరిచేశాడు. చేతిలో తడిసి ముద్దయిన పుస్తకాల్ని అందుకున్నాడు.

పసితనంలో తన ఒడిలోకి తీసుకుంటున్న తల్లి లాలన గుర్తొచ్చింది ఆండాళ్ళుకి. రోడ్డుకి మధ్యలో ఆ మసక వెలుగులో దక్కిన ఆదరణ నీటిలో కొట్టుకుపోతున్న మనిషికి కొయ్యదుంగ దొరికినట్టనిపించింది అతని భుజాన్ని బలంగా పట్టుకుంది. నిలిచిపోయిన అడుగులు కదిలాయి.

అతని ముఖం చూడగానే "థాంక్స్" అంది. అతనెవరూ? సముద్రంలో మునిగిపోతున్న వ్యక్తికి చెయ్యి అందించిన మనిషిని ఆ ప్రశ్న ఎవరూ అడగరు. నిజానికి ఆ ప్రశ్న మనస్సులోనే నిలవదు. శరీరం తడిచిన చోట ఇంకా బయటకి కనిపిస్తున్నట్టుంది. "కోటు బటన్స్ పెట్టుకోండి" అన్నాడతను.

అప్పుడతన్ని చూసింది. చూసి గుర్తుపట్టింది. అతను కూర్మయ్య. గుర్తుపడుతూనే అతని భుజాన్ని వదిలేసింది. వదిలేస్తూనే ఆమె శరీరానికి వర్షపు జల్లు ఫెడీల్మని కొట్టింది. గావుకేక పెట్టింది ఆండాళ్ళు. ఆమెని గువ్వపిట్టలాగా దగ్గరకి తీసుకుని గొడుగుపట్టాడు కూర్మయ్య.

"ఛీ!ఛీ" అంటూ అతని చేతుల్ని విడిపించుకుని పరుగుతీసింది ఆండాళ్ళు వర్షంలోనే. ఇప్పుడు వర్షం తెలియలేదు, శరీరం తడుస్తున్న విషయం తెలియలేదు. పరిసరాలు తెలియలేదు.

మేకల గమేళామీదనుంచి చెంగ్రాలవు పేట పంజాదాకా పరుగెత్తి ఇంటి ముంగిట్లో ఆగింది. కూతుర్ని చూసి "వర్షంలో పరుగెత్తకపోతే ఎక్కడయినా ఆగి రాలేకపోయావ్? ఆ కోటేమిటి?" అంది వరదమ్మ.

అప్పుడు చూసింది తన వొంటిమీద కోటుని. అప్పుడు గుర్తొచ్చింది కూర్మయ్య దగ్గర ఉండిపోయిన తన పుస్తకాలు. కూర్మయ్య తాకినచోట శరీరమంతా భగ్గున మండుతోంది. ఒంటిమీద బల్లిపాకినట్టు అసహ్యంగా కోటు విప్పి పారేసింది. కోటులోంచి కూర్మయ్య బస్సుపాసు రెండురూపాయల చిల్లరా, ఓ తావీజూ కిందబడ్డాయి.

వాటిని చూస్తూ తెల్లబోయింది. ఆ క్షణంలో కూర్మయ్య మీద అసహ్యత ఏ కాస్తో తగ్గినట్టనిపించింది.

21

ఆ రోజు అయిదో తారీఖు.

నెలకి ఇంకా ఇరవై ఐదురోజులుంది. బస్సుపాసు లేకపోతే ఇబ్బందే అయినా కూర్మయ్యని మరోసారి కలుసుకోవడానికి మనస్కరించలేదు. వర్షానికి తడిసి ముడతలుపడిన కార్డిగాన్‌ని ఓ మూలపారేసింది ఆండాళ్ళు. నాలుగు రోజుల తర్వాత కూర్మయ్య మీద విముఖత కాస్త దూరం కాగా, తనకి సహాయపడిన కార్డిగాన్‌ని ఇస్త్రీ చేయడం తన బాధ్యతగా భావించింది. బస్సుపాసుకోసం, కార్డిగాన్ కోసం తనదగ్గరకి రాలేదేం? నాలుగు రోజుల తర్వాత మరే కారణంచేతా కాదు. కేవలం కుతూహలం కారణంగా కూర్మయ్య నాలుగయిదుసార్లు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. అదిగో, ఆ సమయంలోనే చాలా సంవత్సరాల కిందట అతనిచ్చిన డిక్షనరీ గుర్తొచ్చింది. ఒక్కసారి మనస్సులోనే ఆ పుస్తకాన్ని వెదికింది. నాన్నగారి సందుగపెట్టెలో పారేసిన విషయం గుర్తొచ్చింది. సందుగ పెట్టె తెరిచి చూస్తే నిన్ననే కొన్నంత కొత్తగా డిక్షనరీ కనిపించింది. అట్ట తిరగేస్తే అతి చక్కని దస్తూరితో కూర్మయ్య వ్రాసిన అక్షరాలు కనిపించాయి. 'ఆండాళ్ళు మేడమ్‌కి నమస్కారాలతో' అని రాశాడు. తన దూరాన్ని, స్థానాన్ని తెలిసిన మనిషి కూర్మయ్య. అతని ఔచిత్యానికి మొదటిసారిగా అతనిమీద గౌరవం కలిగింది.

అప్పుడు కూర్మయ్యని కలుసుకుని బస్సుపాసు, కార్డిగాన్ ఇవ్వాలనిపించింది. ఏవిఎన్ కాలేజీ గేటుని ఆనుకునే ఆంధ్రా మెడికల్ కాలేజీ గేటు. మూడు నాలుగుసార్లు గేటు దగ్గరే ఎవరికోసమో ఎదురు చూస్తున్న అందమయిన పిల్లని చాలామంది స్టూడెంట్స్ గమనించారు. ఆమె తమని పలకరిస్తే బాగుణ్ణని ఒకరిద్దరు సైకిళ్ళను నెమ్మదిగా నడిపారు. మరికొందరు పలకరించారు. విచిత్రంగా కూర్మయ్య కనిపించలేదు. మూడురోజులు వరుసగా కనిపించకపోయేసరికి ఆశ్చర్యపోయింది ఆండాళ్ళు. ఏం చెయ్యాలో పాలుపోలేదు. కూర్మయ్య ఎక్కడుంటాడో తెలీదు. ఒక్కటి మాత్రం తెలుసు. బస్సులో కాలేజీకి రావలసినంత దూరంగా ఉంటాడు. అతనికి తప్పనిసరిగా బస్సుపాసు అవసరం. చదువుకి కార్డిగానూ అవసరమే. తను ఇబ్బంది పడుతున్నా, అతనిపట్ల తన అసహ్యాన్ని స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించిన కారణంగా తనని కలుసుకుని ఉండడు. కాస్త మనస్సుకి బాధ కలిగించింది. తనకు సహాయం చెయ్యబోయిన వ్యక్తిని ఇంతగా హింసించే హక్కు తనకి లేదు. అంత అవసరమూ లేదు. ఇంక ఆలస్యం చేయకుండా మరునాడు ఒక స్టూడెంట్‌ని ఆపి వాకబు చేసింది.

"కూర్మయ్యగారు కాలేజీకి వస్తున్నారా?"

ఆ స్టూడెంటు పేరు పెద్దిరాజు. ఆశ్చర్యంగా చూశాడు ఆండాళ్ళుని.

"మీకింకా తెలీదా?" అన్నాడు.

ఆశ్చర్యంగా చూసింది. "ఏమిటి?"

"ఎనిమిది రోజుల కిందట దొండపర్తి దగ్గర పెద్ద ఆక్సిడెంటు జరిగింది. మెడికల్ కాలేజీకి వస్తున్న ఓ స్కూటర్‌ని ఇసుకలారీ కొట్టేసింది. మా ఫ్రెండు అశోక్ రాతీ అక్కడికక్కడే చనిపోయాడు. పిలియన్ మీద ఉన్న కూర్మయ్య లక్కీగా తప్పించుకున్నాడు. కానీ కోమాలో ఉన్నాడు."

ఆండాళ్ళుకి ఏడుపొచ్చినంత పనయింది. "వాట్?" అంది.

"పూర్‌ఫెలో అంతకు వారం ముందు తన కార్డిగాన్, బస్సుపాసూ పారేసుకున్నాడు. యూనో, హి ఈజె పూర్ ఫెలో. ఎవరికీ చెప్పలేదు. కార్డిగాన్ లేక మూడు క్లాసులు పోయాయి. మా అందరికీ తెలిసి మా పాకెట్‌మనీతో వాడికి తెలీకుండా ఓ కార్డిగాన్ కొనిచ్చాం. నాలుగు రోజులు ఎవరికీ చెప్పకుండా కాలేజీక్ నడిచి వచ్చాడు. తర్వాత మాకు తెలిసి ఎవరో ఒకరు పికప్ చేసేవాళ్ళం. ఆ రోజు అశోక్ పికప్ చేశాడు. బాడ్‌లక్. అశోక్ పోయినట్టు ఇంకా కూర్మయ్యకి తెలియదు."

వెక్కి వెక్కి ఏడ్చేసింది ఆండాళ్ళు. పెద్దిరాజు కంగారుపడిపోయాడు. "సారీ, కంట్రోల్ యువర్ సెల్ఫ్. కూర్మయ్య మీ బాయ్ ఫ్రెండా? ఐ యామ్ సారీ"

ఆండాళ్ళు తుళ్ళిపడింది. కానీ ఏమీ సమాధానం చెప్పలేదు.

"ఎక్కడున్నారు ఇప్పుడు?"

"కె.జి.హెచ్ భావనగర్ 'ఎ' వార్డులో. బెడ్ ఫార్టీ ఎయిట్."

అంతే వస్తున్న రిక్షాలో దూకింది. కారుతున్న కన్నీటిని ఆపుకోవడానికి ప్రయత్నించలేదు. తన చేతిలో కార్డిగాన్ మరో కారణానికి మళ్ళీ తడిసి ముద్దయింది. అదిప్పుడు అతి పవిత్రమయిన బంగారు అంగీలాగా ఆమెకి కనిపించింది. సైకిలు రిక్షా నత్తనడక నడుస్తున్నట్టనిపించింది.

వార్డు అంతా రద్దీగా ఉంది. ఎక్కడ చూసినా పేషెంట్లు, వాళ్ళని ఆదుకుంటున్న బంధువులు. గొడవగొడవగా ఉంది. వార్డు వరండాలో వెదురుపుల్లల పరదాలు స్థంభాలకి కట్టి మంచాలు వేసి పేషెంట్లని ఉంచారు. మరీ సీరియస్‌గా ఉన్న నలుగురు పేషెంట్లని పల్చటి గుడ్డ కర్టెన్లని అడ్డంగా పెట్టి పడుకోబెట్టారు. ఆ నలుగురిలో ఒకడు కూర్మయ్య. ఎనిమిది రోజులు గడ్డం పెరిగింది చేతికి సెలైన్ పెట్టారు. పక్కనే ఆక్సిజన్ సిలెండరు. ప్రత్యేకంగా చూస్తేకానీ గుర్తుపట్టేటట్టుగా లేడు. మంచం పక్క నేలమీద పడుకుని ఉన్నాడు తండ్రి సానయ్య. కాస్త సారా కడుపునిండా తాగి, వస్తున్న దుఃఖాన్ని అణుచుకుని పడుకున్నాడు. తల్లి ముత్తి కూర్చుని మొణుకులమీద తల ఆనించుకుని కునికిపాట్లు పడుతోంది. ఆండాళ్ళుని చూసి, గుర్తుపట్టి చటుక్కున లేచింది. మొగుడ్ని లేపింది. "ఓలమ్మో నా కొంప బుగ్గయిపోనాది తల్లీ ఈ నంజికొడుకుని కుండలు సేసుకు బతుకుదాం రా అంటే సదువులన్నాడు. సచ్చి శవమైపోయినోడ్ని సావకుండా బతికిత్తన్నారు డాట్టర్లు" అని ఘొల్లుమన్నాడు సానయ్య.

ముత్తి మొగుడ్ని ఆపింది.

దుఃఖం బయటికి రాకుండా ఆండాళ్ళు నోట్లో చున్నీ కుక్కుకుంది. కూర్మయ్యలో చలనం లేదు. బతికున్నాడనడానికి మెల్లగా కదులుతున్న ఊపిరే సాక్ష్యం. తలకి బలంగా కట్టు. చెయ్యి విరిగింది సిమెంటు కట్టువేశారు. శక్తి చాలక కూర్మయ్య మంచమ్మీదే కూలబడిపోయింది.

కెవ్వుమంది ముత్తి. "ఆచార్లుగారి బొట్టివి. మా యమ్మ మా తల్లి ఆడ్ని ముట్టుకోకమ్మా మాకు పాపమత్తాది" అంది ఏడుస్తూ.

ఆ మాట విన్నాక తప్పనిసరిగా కూర్మయ్య నుదుటిమీద చెయ్యివేసింది. ఒళ్ళు చల్లగా పాలరాయిలాగా ఉంది. మామూలుగా అయితే కలలో కూడా కూర్మయ్యమీద చెయ్యి వేసేదికాదు. చెయ్యి తగిలినందుకు తనని తాను క్షమించుకునేది కాదు. ఆమెలో మూడు తరాల కిందటి కుంతీనాధాచార్యులవారి జీన్స్ ఎక్కడో ఉన్నాయి. వాటితోబాటు సంస్కారం, సెంటిమెటూ కలబోసిన తార్కిక స్వభావం కూడా ఉంది. ఉందని ఆ క్షణం వరకూ ఆమెకీ తెలియదు. ఆ సందర్భంలో కూర్మయ్య నుదుటి మీదకి కదిలిన ఆ చెయ్యి సాక్ష్యం చెప్పింది.

వెంటనే డ్యూటీ డాక్టర్ని కలిసింది. కాలేజీ అమ్మాయి పేషెంట్ మీద అంత ఆసక్తి చూపడం ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది డాక్టర్‌కి. జరిగింది, జరగవలసిందీ వివరంగా చెప్పాడు. మందులూ, ఇంజెక్షనూ ఎలా ఇవ్వాలో చెప్పాడు. రెండు చేతులమధ్యా తలపెట్టుకుని కూర్చున్న ఆండాళ్ళను చూసి "మీరు కూర్మయ్యకి గర్ల్‌ఫ్రెండా?" అనడిగాడు.

మరే సందర్భంలోనయినా ఆ ప్రశ్నకి మీదపడి రక్కి కరిచేది. ఇప్పుడా పని చెయ్యలేదు. చెయ్యాలనిపించలేదు. నవ్వేసింది. ఎక్కడో మనసులో కూర్మయ్య ప్రస్తుతం ఈ స్థితిలో ఉండటానికి తనే కారణమన్న గిల్ట్ తొంగిచూస్తోంది.

"ఆడికి గురక వచ్చిందన్నప్పుడే మజ్జిగైరమ్మ తావీజు పంపానమ్మగారూ. నంజికొడుకు నా మాటిని కట్టుకునుంటే ఈ పని జరిగేదికాదు" అన్నాడు సానయ్య కళ్ళిప్పకుండా నేలమీద పడుకుని దొర్లుతూనే. వెంటనే తన హేండ్ బాగ్‌లో ఉన్న తావీజుని తీసి అతని చేతికి కట్టింది. కానీ కట్టిన అరగంటలోనే నర్సు ఆ తావీజుని విప్పించేసింది.

ఎన్ని కారణాలకి ఈ నేరాన్ని తను భరించాలి? ఆ క్షణం నుంచీ సానయ్య, ముత్తితో పాటు ఆండాళ్ళు కూడా కూర్మయ్య పక్కనే కూర్చుంది. తల్లిదండ్రులు వద్దని బతిమాలారు. ఇంటికి వెళ్ళమని ప్రాధేయపడ్డారు. రాత్రిళ్ళు ఇంటికి వెళ్ళేది. తెల్లారేసరికి ప్రత్యక్షమయ్యేది. ఆమెలో మార్పునీ, వేదననీ సుభద్రాచార్యులు సూచనామాత్రంగా గుర్తుపట్టారు.

తీర్థవిధి చేస్తూ అడిగారు "ఆరోగ్యం బాగోలేదా చిన్నా?" అన్నారు.

"ఉంది నాన్నా" అంది ముక్తసరిగా.

ఆమెను కూర్చోమన్నారు. తిరువయ్‌మొళిలో ఉలకముందు పెరువాయ్ ఉపాయ వరణం చదివించారు పదిసార్లు "రోజూ నూట ఎనిమిదిసార్లు చదువు, నీ మనస్తాపం పోతుంది" అని దీవించారు.

కె.జి.హెచ్‌లో కూర్మయ్య చలనం లేని చేతిని పట్టుకుని రోజూ నూట ఎనిమిదిసార్లు ఆ పాశురాన్ని వల్లించింది. ఆళ్వారుల దివ్యాశీర్వాదం, వారి కటాక్షం సెలైన్‌తోపాటు కూర్మయ్య నరనరాలకూ ఎక్కిందేమో? పద్దెనిమిదోరోజుకి కనుబొమలు కదిలాయి. కళ్ళు టపటపా కొట్టుకున్నాయి. ఆ సాయంకాలానికి మెల్లగా తెల్లగుడ్డు కనిపించింది. మనస్సులోనే తండ్రికీ, ఆళ్వారులకీ మొక్కుకుంది ఆండాళ్ళు. సానయ్య అయితే మరోసీసా ఎక్కువ తాగి గెంతులు వేశాడు. ముత్తి ఆండాళ్ళు కాళ్ళమీద పడిపోయి కన్నీళ్ళతో కడిగేసింది.

"దేవతలాగొచ్చి నా బిడ్డని కాపాడావు తల్లా! మళ్ళీ జన్మెత్తి నా చర్మం నీకు చెప్పులు సేయిత్తా" అంది.

ఎప్పుడైతే కూర్మయ్య తేరుకున్నాడని అర్థమయిందో ఆండాళ్ళు అక్కడనుంచి మాయమయిపోయింది. ఆమె కృషి, చేసిన నేరాణికి ప్రాయశ్చిత్తం స్థాయిలోనే నిలిచిపోయింది. సంస్కారం సానుభూతిని సంప్రదాయం గడపదాటనివ్వలేదు.

కూర్మయ్య స్పృహ వచ్చి కళ్ళు తెరిచేటప్పటికి సానయ్య, ముత్తి మరో నలుగురు మిత్రులే ఎదురుగా కనిపించారు.

వరదమ్మ బుద్దెరిగినప్పటినుంచీ ఆచారం, మడి రక్తమాంసాల్లాగా అతుక్కుపోయిన కుటుంబంలో పుట్టింది. ఏడాది పొడుగునా ఏకాదశికో, పున్నమికో, వైకుంఠ ఏకాదశికో ఏదో కారణానికి తలస్నానాలు, ఆరాధనలు, కైంకర్యాలూ నిత్యకృత్యాలయిపోయాయి. ఒక దశ గడిచాక నిష్టనీ, నియమాలనీ ఒక్కొక్కప్పుడు శరీరం ఎదిరిస్తుంది. కొన్నాళ్ళయి తల స్నానం చేస్తే దాదాపు గంటసేపు ఊపిరి అందకుండా బాధపడేది. ఆ ఎగ ఊపిరితోనే పాశురాలూ, విష్ణుసహస్రనామం, తిరువాయ్‌మొళి ఊపిరితిత్తుల్లో పవిత్రమయిన సంచారాన్ని చేసేవి. ఇప్పుడిప్పుడు గంటపైగా నోటమాట రాకపోగా ఆ ఆలోచనవేపు కూడా వెళ్ళనివ్వడం లేదు.

ఆమెని డాక్టర్ అచ్యుతరామయ్యగారి దగ్గరకి తీసుకెళ్ళి మునిసిపల్ ఆసుపత్రి క్యూలో నించుని మందు తెచ్చేవారు సుభద్రాచార్యులు. లేవగానే స్నానం, ఆరాధన అన్నీ సక్రమంగా సాగిపోవాలి. ఆసుపత్రిలో జాలరి వీధి, రెల్లివీధి. సోల్జర్ పేట రోగులతోపాటు నిలబడి వచ్చాక మరొక స్నానం తప్పేది కాదు. ఈ ఇంట్లో ఎవరో ఒకరు మరొకరి బాధ్యత వహించడం తప్పనిసరి కనుక ఆ 'ఒకరు' తప్పనిసరిగా సుభద్రాచార్యులే అయిపోయారు. సంకల్పబలం ఆయనకు ఆసరా. దైవకృప వెన్నెముక. శ్రీరంగనాథుడు జీవగర్ర. జీవితంలో ఒక దశ గడిచాక ప్రాణాన్ని నిలిపేది ఆరోగ్యం కాదు, సంకల్పం. అది ధృఢంగా ఉన్న మనిషి ఆచార్యులవారు.

సాయంకాలం జగన్నాథస్వామి ఆలయంలో పురాణం అప్పుడప్పుడు తొట్రుపడుతోంది. ఆలోచనలు ఇదివరకులాగా పడుగుపేకలాగా అల్లుకోవడంలేదు. కథ మధ్య మధ్య తెగిపోతోంది. అయితే శ్రోతలూ ఆచార్యులవారికి అలవాటుపడిపోయారు. ఆయన అనారోగ్యాన్ని అలవాటుగా వాళ్ళూ సరిపెట్టుకోవడం నేర్చుకున్నారు. పురాణకాలక్షేపం అయ్యాక నాన్నగారిని ఇంటికి తీసుకువెళ్ళడానికి

ఆండాళ్ళు వచ్చేది. ఆమె భుజం మీద చెయ్యి వేసి నడుస్తూ మరొక బాధ్యత జీవితంలో తోసుకువస్తోందని గుర్తుపట్టారు. ఆండాళ్ళు పెళ్ళి. వైష్ణవం అంతా మూర్తీభవించినట్టుంటుంది ఆండాళ్ళు. తిరుమలకి చీర కడితే ఆండాళ్ళు అయిపోతుంది. లేదా, ఆండాళ్ళుకి పాంటు తొడిగితే అమెరికానుంచి తిరుమల దిగినట్టుంది.

"రేపు అన్నయ్య ఫోన్ వచ్చే రోజు కదూ?" అన్నారుఆచార్లుగారు.

"అవున్నాన్నా" అంది ఆండాళ్ళు.

ఈ దశలో చాలామంది వృద్ధదంపతులకి కొడుకులు ఆధారంగా నిలిచిన సందర్భాలు మరుగునపడిపోయాయి. ఇప్పుడు వారి గొంతులే ఊతం.

"అన్నయ్యని ఇండియాకి వచ్చెయ్యమనకూడదా నాన్నా?" అంది ఆండాళ్ళు.

"వాడి జీవితాన్ని నిర్ణయించే హక్కు నాకేముందమ్మా? నేను మరికొన్నాళ్ళకి సెలవుతీసుకుంటాను. వాడింకా నూరేళ్ళు బతకాలి."

ఆ రాత్రి వంట గదిలో ఏదో అలికిడి అయి తుళ్ళిపడి లేచాడూ ఆచార్యులవారు. అప్పటికే లేచి కూర్చుంది ఆండాళ్ళు. గడియారం చూశారు. తెల్లవారుఝామున మూడు. ఇద్దరూ ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకుని లేచారు. వంట గదివేపు నడిచారు.

చక్కగా తలస్నానం చేసి పట్టుచీర పింజెపోసి కట్టుకుని ఉంది వరదమ్మ. ఎదురుగా పీటవేసి, తామరాకు పరిచి వేడివేడిగా వండిన పదార్థాలు వడ్డించింది. చక్రపొంగలి, వంకాయ మెంతికూర, ముద్దపప్పు, కొబ్బరికాయపచ్చడి, పరిషేచనకి వెండిగ్లాసు అన్నీ అమర్చి ఉన్నాయి. ఆమె ముఖం తృప్తితో వెలిగిపోతోంది. అలికిడికి తలెత్తి చూసింది వరదమ్మ భర్తనీ, కూతుర్నీ.

"అన్నం వడ్డించేశాను. ఇంక ఆలస్యంలేదు. తిరుమల పీతాంబరం కట్టుకుని వచ్చేస్తాడు" అంది ఆనందంగా.

సుభద్రాచార్యులు, ఆండాళ్ళు నిర్విణ్ణులయిపోయారు.

22

రాఘవాచారి, లావణ్య ఇండియాలో దిగారు.

తిరుమల సకుటుంబంగా వస్తున్నాడన్న వార్తని రెండు పెద్ద ట్రంకు పెట్టెలతో సూచించారు. అమెరికానుంచి వచ్చే కుటుంబాల కథ అదొక పెద్ద ప్రహసనం. ఇలాంటి ప్రయాణాలకే ప్రత్యేకించిన పెట్టెలు కొన్ని ఉంటాయి. ఒక్కొక్క పెట్టెలో ఆరేళ్ళ వయస్సుగల పిల్లలు కాలు మడత పెట్టుకోకుండా ముగ్గురు పడుకోవచ్చును. అంత విశాలంగా, అంత భారీగా ఉంటాయి. వాటిలో ఏం ఉంటాయి? అమెరికా వెర్రిని ఇండియాలో పంచటానికి కావలసినంత సామగ్రి ఉంటుంది. వాకీటాకీలూ, కీ చైన్‌లూ, రీబోక్ షూలూ, రంగురంగుల టైలు, 'కిక్ మి ఎగైన్', 'ఓహో నాట్ నౌ', 'దట్సిట్' లాంటి రకరకాల నినాదాల బనీన్లూ, సగం చిరుగులుపడ్డ జీన్‌పాంటులూ, చూయింగ్ గమ్‌లూ, అమెరికాల సినిమాల కేసెట్లూ, కంప్యూటర్ ఫ్లాపీలూ, కెమెరా రీల్సూ, చిన్నసైజు విస్కీ సీసాలూ, మార్ల్‌బరో సిగరెట్టు పాకెట్లూ.. మీ ఇష్టం.

వెళ్ళేటప్పుడు ఈ సూట్‌కేసులనిండా ఏముంటాయి? కరక్కాయలూ, తేనెసీసాలూ, మొలతాళ్ళూ, ఊరగాయడబ్బాలూ, షిరిడీసాయిబాబా విబూదీ, పసుపు పొట్లాటలు, మిరియాలు, లవంగాల పాకెట్లూ, కంచి పట్టుచీరలూ, ఎమ్మెస్ సుబ్బలక్ష్మి విష్ణు సహస్రనామాలూ, ఇటీవల తెలుగు సినిమాల వీడియోలు, ఘంటశాల పాత పాటలు, పవిత్రమైన గంగాజలం.

మీ ఇష్టం.

ఆ ఇరవై రోజుల్లో అమెరికా పైత్యాన్నంతా ఈ దేశానికి దిగుమతి చేసి, మరో మూడేళ్ళపాటు ఇండియా సంప్రదాయ సంపదని మూటగట్టుకు పోతారు. ఇది ఈ తరంలో అమెరికా వెళ్ళిన, ఇంకా ఇండియాని మరిచిపోని, మరిచిపోలేని, మరిచిపోలేదని తమని తాము సమర్థించుకోవడానికి యాతన. నిజానికి అమెరికా, ఇంగ్లాండు తెలుగు సమావేశాల్లో ముఖ్యంగా మహిళల్లో కనిపించే తెలుగుదనం

ఇండియాలో కనిపించదు. ఇండియాలో పాంటుతో, సగం కత్తిరించిన జుత్తుతో, బొట్టులేకుండా, లిప్‌స్టిక్‌తో, వీలైతే గాగుల్స్‌తో తెలుగు సభల్లో కనిపించడం ఫాషన్. గోరింటాకు, పాపిట్లో కుంకుమ, పట్టుచీరలతో, వంకీలతో వడ్డాణాలతో అమెరికా తెలుగుసభల్లో మన మహిళలు కన్నుల పండుగగా కనిపిస్తారు. అది ఈ తరం వరకే. వారు దూరమైనదేదో వారికి తెలుసు. పళ్ళకి స్టీలు తీగలతో, భూతద్దాల కళ్ళజోళ్ళతో, నడుం దాకా రాని పొట్టి బనీన్లతో, చూయిగ్ గమ్ నములుతూ కనిపిస్తే వారు రెండో తరం తెలుగువారు. మరి కాస్త టైమిస్తే ఈ కంచిపట్టు చీరెలు ఎందుకో, ఏం చెయ్యడానికో వారికి తెలియదు.

ఇది వలసపోయిన ఆంధ్రులలో పరిణామం.

ఈ పరిణామాన్ని అమెరికాలో దిగుతూనే ఆపోశన పట్టిన మొదటితరం తెలుగు కుటుంబం తిరుమల, పాడ్, నాన్సీ ఇండియాలో దిగారు. మీనంబాకం ఎయిర్‌పోర్టులో వాళ్ళకి రాఘవాచారి స్వాగతం చెప్పాడు. వచ్చిన వాళ్ళలో తండ్రికోసం, తల్లికోసం, చెల్లికోసం తిరుమల వెదికాడు. వారెవరూ కనిపించలేదు.

"మా వాళ్ళు రాలేదా?" అన్నాడు మామగారితో.

"ఆచార్లుగారికి పురాణం ఉంది, అమ్మగారికి ఆచార్లుగారున్నారు. ఆండాళ్ళుకి కాలేజీ ఉంది" అన్నాడు రాఘవాచారి.

తిరుమలకి ఇది ఎదురు చూసిన ఇండియా కాదు. అతని మనస్సు క్షణం క్రుంగిపోయింది. మద్రాసునుంచి విశాఖపట్టణం దాకా చేసిన ప్రయాణంలో కాళ్ళు పట్టుకోవడం లాటివన్నీ చేసి పాడ్ తన ఇంటికి వచ్చిన రెండురోజులూ చీర కట్టుకోవడానికి ఒప్పించాడు అతి కష్టమ్మీద. అమితమయిన అయిష్టంతో ఆ పని రెండు రోజులే చేస్తాననీ, ఆపైన తన ఇంటికి వెళ్ళిపోతాననీ హెచ్చరించింది. గూడూరు నుంచి బాపట్లదాకా మరో ముఖ్యమైన మార్పుని పెళ్ళాంచేత భట్టీయం వేయించాడు. అది కూతురు పేరు నాన్సీ కాక ఝాన్సీగా పరిచయం చేయాలని. ఇది కేవలం ఇరవైరెండురోజుల ఒప్పందం. ఇరవై రెండోరోజున ఇద్దరూ ఎయిర్ ఇండియా విమానంలో ఉంటారు. విమానం ఆకాశంలోకి లేచిన మరుక్షణం ఝాన్సీ మళ్ళీ నాన్సీ అయిపోతుంది. ఇది పెద్దగా ఇబ్బంది పెట్టే విషయం కాదు కనుక పాడ్ ఒప్పేసుకుంది. ఎంత ప్రయత్నించినా ఇద్దరికీ రాజీ కుదరని విషయం ఒక్కటి ఉండిపోయింది అత్తమామలకి పాదాభివందనం చెయ్యడం. తిరుమల బతిమాలాడుకానీ, ఆమె శరీరాన్ని చూసి ప్రస్తుతం ఆ శాల్తీని అంత ఇబ్బంది పెట్టడం మంచిది కాదని ఆగిపోయాడు.

వాల్తేరు స్టేషన్‌కి ఆండాళ్ళు వచ్చింది. చెల్లెల్ని చూసి అమాంతం కావలించుకుని ముద్దులు పెట్టేసుకున్నాడు తిరుమల. వదినె కోసం కలయజూసింది. రాఘవాచారి పక్కన నిలబడిన పాంటు వేసుకున్న స్థూలకాయుడే వదిన అని గుర్తుపట్టి ఆశ్చర్యపోయింది. అమెరికా పాలు తాగి అప్పుడే అమ్మతో పోటీపడుతున్న నాన్సీ ఎలియాస్ ఝాన్సీని అతి శ్రంతో ఎత్తుకుని ముద్దాడింది. పాడ్ చీర కట్టుకోవాలి కనుక కారులో సరాసరి రాఘవాచారిగారింటికి వెళ్ళి మరో రెండుగంటల తరువాత ఇంటినుండు దిగాడు తిరుమల.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments

ఈ నవల గురించి కిరణ్‌ప్రభ టాక్ షో వినడానికి ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి.